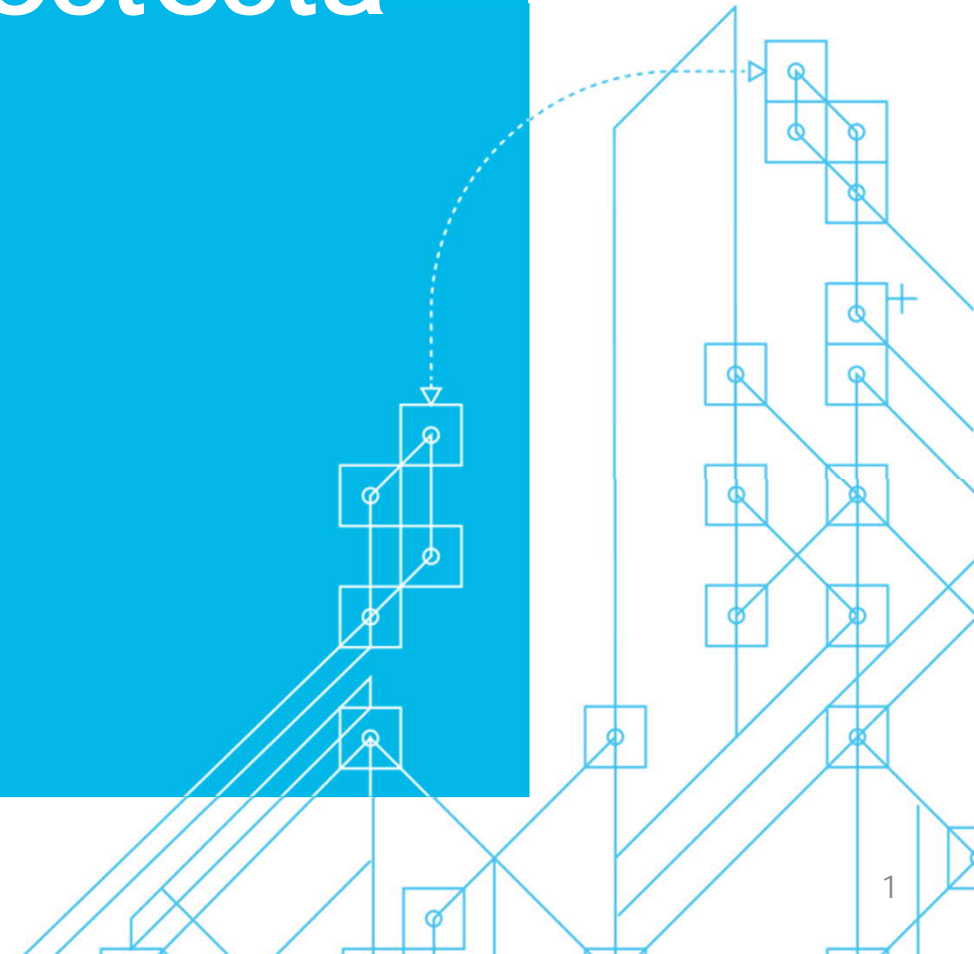

Ajankohtaista MAL-verkostosta

Kati-Jasmin Kosonen, MAL-verkoston koordinaatio

JustDE-Sidosryhmäseminaari

1.10.2019, Porthania, Helsingin yliopisto

Maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteistyö - mitä ratkaistaan kaupunkiseututasolla?

MAL-yhteistyöllä mahdollistetaan kaupunkiseudun kokonaisvaltainen kestävä kehittäminen

Yhdyskuntarakenteen eheytyminen taloudellisesti ja toiminnallisesti

Luodaan elinympäristöä tulevaisuuden kaupunkilaisille

Reunaehdot:

- arjen sujuvuus: liikenne toimii, palveluita saatavissa
- oikeanlaisia asuntoja oikeissa paikoissa kohtuuhinnalla, kohtuuhintaisen asumisen tuki
- työvoima ja työpaikat kohtaavat
- ympäristö: viheralueet, ilmanlaatu, elinkaariajattelu, ilmastonmuutos, kuntatalous.

MAL-sopimusmenettely lyhyesti

- Maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteensovittamisen menettelytapa
- Sopimusmenettelyn tavoitteena on parantaa suurten kaupunkiseutujen (Helsinki, Tampere, Turku, Oulu) toimivuutta, kilpailukykyä ja kykyä ilmastonmuutoksen torjuntaan, käytössä 2010 luvulta.
- "MAL- sopimukseen sisällytetään vain keskeisimmät, vaikuttavimmat ja kuntien keskinäistä yhteensovittamista sekä kuntien ja valtion yhteisiä toimenpiteitä edellyttävät mal-yhteensovittamista koskevat toimenpiteet.
- Sopimuksissa määritetään tavoitteet lähivuosien maankäytön kehittämiseksi ja asuntotuotannolle sekä liikenneverkon ja -palveluiden (liikennejärjestelmän) keskeiset kehittämishankkeet.
- MAL2019 suunnitelma Helsingin seudulla.

MAL-sopimusmenettely lyhyesti

- Taustalla hallitusohjelma, alueidenkäyttötavoitteet sekä ilmasto- ja energiataavoitteet
- Sopimuksella valtio ohjaa resursseja joukko- ja kevytliikennettä tukevaan infrastruktuuriin. Vastineena kunnat panostavat monipuolisen asuntotuotannon edellytyksiin ja tonttitarjontaan ja kestävän liikkumisen asemaan seudun liikenteessä.
- HO:ssa kirjaus menettelyn syklin laajentamisesta 12-vuotiseksi noudattaen valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman aikajännettä, tarkistetaan hallituskausittain.
- Sopimus hyväksytään kuntien valtuustoissa ja vahvistetaan tekemällä siitä valtioneuvoston periaatepäätös, toteutumista seurataan vuosittain.

Ministeri Krista Mikkonen, tiedote 19.9.19

”MAL-sopimusmenettely on osoittautunut toimivaksi välineeksi, jolla valtio voi yhteistyössä kuntien kanssa tukea ilmastonmuutoksen torjuntaa isoilla kaupunkiseuduilla. **Ilmastotavoitteita** edistetään ohjaamalla yhdyskuntarakennetta, asuntotuotantoa ja liikennejärjestelmää kestävään suuntaan. Samalla voidaan **vahvistaa seutujen elinvoimaa**”, sanoo ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen.

ESIMERKKI: Tampereen kaupunkiseudun MAL4-sopimuksen lähtökohtia

1. Isot liikennejärjestelmän kehittämishankkeet (mm. raitiotie ja lähijuna) ja niiden suunnittelu käsitellään nimettyinä rahoituskohteina.
2. MAL-hankerahalla rahoitetaan joukkoliikenteen ja sitä tukevan maankäytön kehittämisen pieniä, kustannustehokkaita hankkeita. Valtion MAL-hankerahaa vastaan seudun kuntien tulee osoittaa vastaava vastinraha.
3. Kävelyn ja pyöräilyn hankerahaa kohdennetaan kävelyn ja pyöräilyn infran ja palvelujen kehittämiseen. Valtion MAL-hankerahaa vastaan seudun kuntien tulee osoittaa vastaava vastinraha.
4. Palvelujen tuottamisen ja kehittämisen tuki pitää sisällään mm. joukkoliikennetuen. Lisäksi rahoituksella tuetaan uudenlaisten toimintamallien sekä palvelujen kehittämistä ja pilotointia.
5. Asumisen rahoitus sisältäen ARA-rahoituksen sekä kohtuuhintaista asuntotuotanto tukevan kunnallistekniikan rakentamisen.

Seudulla todettua: MAL-sopimuksen edut Tampereen kaupunkiseudulla

1. Lisää ymmärrystä ja tarjoaa suoran neuvottelukumppanuuden kuntien ja valtion välillä sekä oikean tiedon valtiolle seudun asioista.
2. Linkoaa merkittäviä investointipanoksia seudun kuntiin, erityisesti liikenteen mutta myös asuntotuotannon infraan.
3. Sitoo kaupunkiseudun kunnat yhteiseen kehittämistyöhön.
4. Osoittaa Tampereen kaupunkiseudun edelläkävijyyttä valtion suuntaan
5. Vahvistaa seudun kuntien keskinäistä luottamusta ja sitoutumista yhteisiin päätöksiin
6. Parantaa kaupunkiseudun elinvoiman ja kilpailukyvyn edellytyksiä MAL-asioissa
7. Selkeyttää keskeisten MAL-hankkeiden priorisointia
8. Monipuolistaa kaupunkipolitiikkaa, työkalupakissa aluekehittämisen keinovalikoima
9. Keskeinen kärkihanke seudun strategian toimeenpanossa ja edunvalvonnassa.

MAL-SOPIMUSTEN LAAJENNUS yli 100 000 as kaupunkeihin

*”Ympäristöministeriö selvittää
MAL-sopimus-menettelyn
laajentamista Jyväskylän, Lahden
ja Kuopion seuduille” Tiedote
19.9.2019*

- Ympäristöministeriö on käynnistänyt selvitystyön MAL-sopimusmenettelyn laajentamisesta Jyväskylän, Lahden ja Kuopion kaupunkiseuduille. Selvityshenkilöksi on asetettu arkkitehti Matti Vatiilo.
- Selvityksen tavoitteena on tunnistaa Jyväskylän, Lahden ja Kuopion kaupunkiseutujen **elinvoimaisuuden ja ilmastonmuutoksen torjunnan** kannalta keskeiset maankäytön, asumisen ja liikenteen kysymykset, jotka vaativat laajaa yhteistyötä näiden kaupunkiseutujen ja valtion välillä.
- Tehtävänä on kartoittaa, millainen MAL-sopimusmenettely toisi parhaiten lisäarvoa näille kaupunkiseuduille ja valtiolle sekä arvioida kuntien valmius osallistua sopimusneuvotteluihin. Selvitys antaa seuduille myös aikaa sisäiseen järjestäytymiseen ja kannanmuodostukseen.
- Selvitys valmistunee vuoden loppuun mennessä.

MAL-SOPIMUSTEN LAAJENNUS yli 100 000 as kaupunkeihin

[https://www.ym.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Tiedotteet/Ymparistoministerio_selvittaa_MAL_sopimus\(51665\)](https://www.ym.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Tiedotteet/Ymparistoministerio_selvittaa_MAL_sopimus(51665))

8.10.2019

Seutujen oma järjestäytyminen ja perustelut ovat relevantteja:

- a) myös niissä on laajaa pendelöintiä keskuskaupungin ja kehyksen ympärillä,
- b) koska niillä on mahdollisuus järjestää seudun sisäistä liikumista entistä vahvemmin joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn varaan,
- c) koska niitä koskevat pääosin samat kasvun ja kehittymisen (ml rakentamisen) haasteet kuin nykyisillä MAL-seuduilla,
- d) nykyisillä ja myös tulevilla MAL-seuduilla on merkittävä rooli ilmastonmuutoksen torjunnassa -> Lahdesta Euroopan Ympäristöpääkaupunki 2021

Entä pienet ja keskisuuret kaupunkiseudut, maakuntakeskukset?

MAL-sopimusmenettely leimallisesti suurten, kasvupaineisten kaupunkiseutujen menettely

- Saatu yhdistettyä A-puoli vahvasti mukaan, myös resurssoinnissa (ARA, investoinnit, ensisijaiset A-alueet jne)
- Elinkeino- ja innovaationäkökulma heikompi

Keskisuurissa Kasvusopimuksia ja kehitysvyöhykkeitä

- Tällä hetkellä vahvimmin noteeratut Suomen Kasvuvyöhyke ja Pohjoinen kasvuvyöhyke
- Potentiaalia elinkeinoissa, innovaatioissa ja teollisuuden uudistamisessa.

Tulossa kaupunkipolitiikan uusi strategia

- VM työstää, keväällä 2020 valmista
- Ei lisäresursseja – uusia toimintamuotoja?
- Kaupunkien/ kaupunkiseutujen laajennuksia?

MAL-verkoston uusimmat JustDE liitynnäiset hankkeet

Vuoropuhelu ja yhteistyö

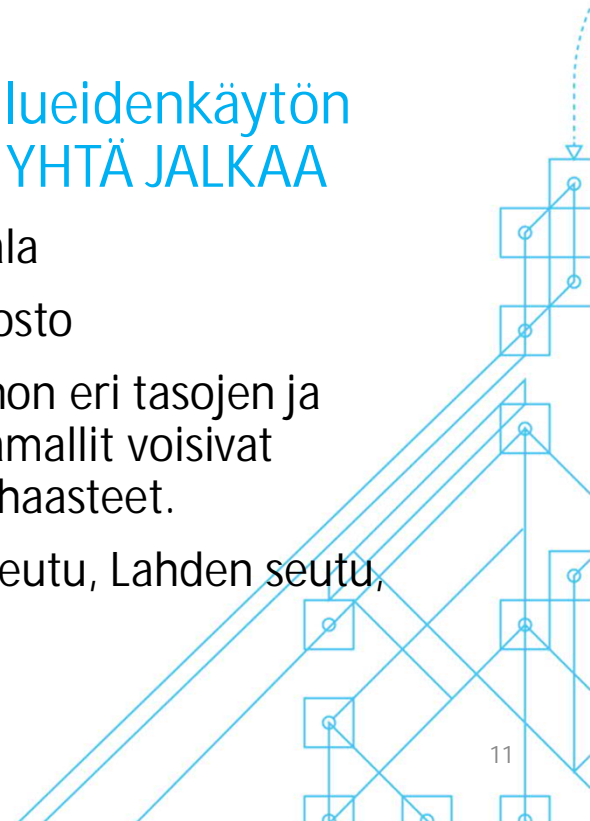
8.10.2019

Verkostoyhteistyön aluemalli, VALUMA

- VN TEAS 5.5. (2019-2020), TEM
- MDI Public Oy, 4Front Oy, Nordregio, MAL-verkosto & Seutukaupungit kumppaneina
- Luova johtaja Janne Antikainen, MDI
- Yhtymäkohtia: Kartoitus aluekehittämisen verkostoista (Ruotsi, Norja, Tanska)

Strategisuus ja transskalaarisuus liikennejärjestelmäsuunnittelun ja alueidenkäytön suunnittelun yhteensovittamisessa, YHTÄ JALKAA

- VN TEAS 5.3. (2019-2020), YM:n hallinnonala
- Aalto-yliopisto, Sitowise Oy sekä MAL-verkosto
- YHTÄJALKAA -hanke selvittää kuinka hallinnon eri tasojen ja sektoreiden suunnitteluvälineet ja toimintamallit voisivat huomioida paremmin eri tasoja läpäisevät haasteet.
- Case alueet MAL-seutuja tai tulevia (Hgin seutu, Lahden seutu, Jyväskylän ja Turun seudut.
- professori Raine Mäntysalo, Aalto

Pohjoismaiset kestäväen MAL-työn mallit

”Mitä lisäarvoa pohjoismaiset käytännöt voivat tuoda suomalaiseen MAL(PE)-kehittämiseen?”

Projektisuunnittelija Iina Sankala,
iina.sankala@tampereseutu.fi

8.10.2019

MAL-verkoston verkostohanke

- kesto 6 kk (syyskuu 2019-helmikuu 2020)
- Kartoitus: selvitetään kaupunkiseutujen kuntien yhteisen suunnittelun erilaisia käytäntöjä ja keinoja vastata ilmastonmuutoksen haasteisiin MAL(PE)-työssä eri Pohjoismaissa
- Raportti, (työ)seminaari ja materiaalipankki

Pohjoismaiset parhaat käytännöt

- tavoitteena kaupunkiseutujen vertaisoppiminen MAL-yhteensovitusyön syventämiseksi
- Teemoina mm. kestävä kaupunkikehitys (sustainable urban development), kaupunki(seutu)verkot, hiilineutraaliustavoitteet
- selvitystyö luo pohjaa kaupunkiseutujen yhteistyön syventämiselle esim. pohjoismaisen foorumin muodossa.

Pääteemat tiedonkeruulle

1. Aihe / toimintakenttä

- Missä teemoissa yhteistyötä tehdään? (fokus)
- Millaisia tavoitteita?

2. Toimijat ja organisoituneisuus

- Millaisia toimijoita mukana? (julk/yksit/3. ja 4. sektori)
- Jäsenyyskriteerit? (esim. kuntakoko)
- Organisaatioiden sitoutuneisuus?
- Miten järjestäytytty? (verkosto, työryhmä, kehittämisvyöhyke...) Suhde valtioon/lainsäädäntöön?
- Resurssit? (koordinaatio/henkilöstö ja rahoitus)

3. Instrumentit

- Työkalut toiminnan perustana? (ohjelmat/suunnitelmat/strategiat/tiekartat)
- Toiminnan seuranta, mittaristo, indikaattorit?

4. Havainnot ja kokemukset – opit ja haasteet

- Tiedon jakaminen ja verkoston sisäisen oppimisen käytännöt?
- Millaisia haasteita toimintaan liittyy? Onko esim. lainsäädännöllisiä esteitä ns. ideaalitalanteen toteutumiseksi?
- Mitä elementtejä tai käytäntöjä pidetään erityisen hyvinä tai toimivina? Mitä opittavaa?
- Onko joitain kansallisia ym. ominaispiirteitä, jotka mahdollisesti rajoittavat monistamista toisiin maihin?

5. Lopuksi

- Onko intressiä jatkaa vuoropuhelua muiden pohjoismaisten toimijoiden kanssa?
- Onko tahoja/hlöä, johon pitäisi ehdottomasti olla vielä yhteydessä? (tyhjentävän kuvan saamiseksi)

Kaupunkiseutujen kestävän MAL-työn mallit Pohjoismaissa

MAL-verkoston koordinaatio ja ko. ohjelmien vastuutahot

Kartoitus kestävän kaupunkikehityksen verkostoista ja vertaisoppimisen malleista Pohjoismaissa

Kirjallinen ja haastatteluihin perustuva analyysi yhteisistä käytännöistä, malleista ja verkostoista, Internet-sivut

Teemakohtaiset kiinnityskohteet jo olemassa olevista hankkeista, ohjelmista ja prosesseista

Esimerkkinä yhdyskuntarak. hyvät käytännöt (YKR-DEMO)

Esimerkkinä Sopimuksellisuuden kehittämisestä kaupunkiseuduilla (JustDe)

Esimerkkinä Kestävän liikkumisen verkostot ja aloitteet EU:ssa ja Pohjoismaissa

Esimerkkinä Hiilineutraalustavoitteista HINKU-verkosto ja Climate cities -verkostot

Tilaisuudet ja tapahtumat, muut tuotokset vuonna 2019

YKR DEMO työpajat ja kokeilut, tulosten ja onnistumisten levittäminen

JustDe-seminaari 1.10.19 pohjoismaisesta kyselystä Korkeakoulu-yhteistyö

Pohjoismainen webinaari (sustainable urban mobility) 15.10., PUM, SUMP yhteydet

MAL-verkoston sivujen hyödyntäminen tietopankkina

Pohjoismaista yhteistyötä ja vuoropuhelua Sustainable Cities -teemassa

8.10.2019

Nordic experience-sharing on support and policy instruments for sustainable Nordic cities, focusing on climate-smart mobility

- huhtikuussa 2019 Lundissa, Ruotsissa
- Keskustelua erityisesti MAL- ja ympäristösopimuksista sekä kestävä liikumisen ohjelmista
- Suomesta osallistujia Traficomista, Kuntaliitosta, MAL-verkoston koordinaatiosta ja Lappeenrannan kaupungilta
- Aineistokooste MAL-verkoston nettisivuilla.

Webinar: a Nordic exchange of experience on custom infrastructure in cities

- 15.10.2019 klo 14-16 suomen aikaa
- Kokemusten vaihto kaupunkitilan vapauttamiseksi kestäville kaupunkitoiminnoille
- Kutsujana Alice Dahlstrand, Trafikverket, Ruotsi
- Lisätietoja (mm. osallistumislinkki): MAL-verkosto ja Traficom

Kiitos!

Lisätietoja:

MAL-verkoston koordinaatio

Kati-Jasmin Kosonen (erikoissuunnittelija)

p. 040 195 2852

kati-jasmin.kosonen@tampereseutu.fi